

УДК 338.48:330.322

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-11\(25\)-379-390](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-11(25)-379-390)

Лещук Галина Василівна доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, 76018, тел.: (067) 255-99-84, <https://orcid.org/0000-0003-1625-1536>

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Анотація. У статті проведено аналіз інвестиційної привабливості туристичного сектору України. Доведено, що розвиток інвестиційної привабливості туристичного сектору України знаходиться в тісному зв'язку з туристичною інфраструктурою, котра або виступає чинником, що стримує капіталовкладення, а, отже, і розвиток галузі, або визначає позитивну динаміку інвестицій у розвиток туристичної сфери. Повномасштабна війна на сучасному етапі є головним негативним фактором впливу на рівень інвестиційної привабливості України загалом та рівень розвитку й функціонування вітчизняного туристичного сектору зокрема про що свідчать аналіз інтегрального індексу інвестиційної привабливості України та тенденцій податкових надходжень до державного та місцевих бюджетів. Виокремлено основні проблеми, що перешкоджають визнанню України як інвестиційно привабливої держави, а також можливі заходи, які сприятимуть вирішенню зазначених проблем в інвестиційній привабливості туристичного сектору України. Обґрунтовано, що загалом інвестиційна привабливість визначається суб'єктами інвестування за загальним інвестиційним кліматом у країні, який протягом 2022-2023 років характеризується надзвичайно негативними тенденціями та від'ємними показниками. При цьому слід відмітити, позитивні фактори впливу на розвиток внутрішнього туризму, зокрема у Карпатському регіоні. Запропоновано конструкт інвестиційної привабливості туристичного сектору України на сучасному етапі трактувати як аналіз позитивних і негативних факторів впливу на даний сектор економіки при обов'язковому врахуванні критеріїв оцінювання інвестиційної привабливості регіону, зокрема: рівня економічного розвитку регіону; рівня інвестиційної інфраструктури в регіоні; рівня розвитку ринкових відносин; рівня безпеки інвестиційної діяльності в регіоні; політико-правового середовища; демографічної характеристики регіону; соціально-культурного середовища. Доведено, що до прикладу показники економічного розвитку регіону чи демографічні показники будуть значно відрізнятися на Заході та Півдні України, що беззаперечно впливатиме на рівень інвестиційної

привабливості туристичного сектору. Згруповано відповідні заходи задля створення сприятливих умов для інвестування в туристичний сектор та підвищення інвестиційної привабливості.

Ключові слова: туристичний сектор, інвестиційна привабливість, аналіз, фактори впливу, критерії оцінювання.

Leshchuk Halyna Vasylivna Doctor of Economics, Professor, Professor of the Accounting and Taxation department, Carpathian National University named after Vasily Stefanyk, Shevchenka St., 57, Ivano-Frankivsk, 76018, tel.: (067) 255-99-84, <https://orcid.org/0000-0003-1625-1536>

ANALYSIS OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF THE TOURISM SECTOR OF UKRAINE

Abstract. The article analyzes the investment attractiveness of the tourism sector of Ukraine. It has been proved that the development of investment attractiveness of the tourism sector of Ukraine is in close connection with the tourist infrastructure, which either acts as a factor that restrains the capital investment, and, consequently, the development of the industry, or determines the positive dynamics of investment in the development of the tourism sector. At the present stage, a full-scale war is the main negative factor of influence on the level of investment attractiveness of Ukraine in general and the level of development and functioning of the domestic sector in particular, as evidenced by the analysis of the integral index of investment attractiveness of Ukraine and by the trends in tax revenues to the state and local budgets. The main problems hindering the recognition of Ukraine as an investment-attractive state, as well as possible measures that will contribute to the solution of these problems in the investment attractiveness of the tourism sector of Ukraine, have been allocated. It is substantiated that in general investment attractiveness is determined by the investment entities in the general investment climate in the country, which during 2022-2023 was characterized by extremely negative trends and negative indicators. At the same time, it should be noted the factors influencing the development of domestic tourism, in particular in the Carpathian region. It has been proposed to interpret the construct of the investment attractiveness of the tourism sector of Ukraine at the present stage as an analysis of positive and negative factors of influence on this sector of the economy, with mandatory consideration of criteria for assessing the investment attractiveness of the region, in particular: the level of economic development of the region, the level of investment infrastructure in the region, the level of development of market relations, the level of security of investment activity in the region, the political and legal environment, the demographic characteristics of the region and the socio-cultural environment. It has been proved that the indicators of the economic development of the region or demographic indicators will differ significantly in the West and South

of Ukraine, which will undoubtedly affect the level of investment attractiveness of the tourism sector. The appropriate measures in order to create favorable conditions for investment in the tourism sector and to increase investment attractiveness have been grouped too.

Keywords: Tourism sector, investment attractiveness, analysis, factors of influence, evaluation criteria.

Постановка проблеми. Надходження від туристичної галузі до загального бюджету України і до війни були несуттєві, а з початку повномасштабного вторгнення росії скоротилися втричі. І це не дивно, адже такі дестабілізуючі фактори, як: закриття авіаційного простору через війну, окупація частини території України, суттєве руйнування туристичної та транспортної інфраструктури, падіння реальних доходів населення, вкрай негативно вплинули не лише на туристичний сектор, а й на уся економіку країни.

Туристичний сектор України на сучасному етапі функціонування без сумніву залишається важливим чинником економічного зростання. Це зумовлено наступними причинами: обмеження щодо виїзду закордон певним категоріям громадян; окупацією південних територій України та високим рівнем ризиків та небезпек, до прикладу Одеська область; надвисоким рівнем попиту на туристичні послуги у Карпатському регіоні тощо.

Від так наявність в Україні природних та культурно-історичних передумов підвищують рівень соціально-економічного розвитку туристичного сектору. При цьому слід зауважити про прогнозований рівень зростання туристичних потоків до України у післявоєнний період, що безсумніву сприятиме розвитку вітчизняного туристичного сектору. Проте, розвиток туристичного сектору у післявоєнний період буде потребувати значних капіталовкладень, що зумовить необхідність аналізування інвестиційної привабливості того чи іншого регіону / об'єктів інфраструктури, планування інвестиційних потоків та інвестиційних проєктів, максимальне залучення не лише вітчизняних, але й іноземних інвесторів.

Таким чином актуальність дослідження інвестиційної привабливості та залучення інвестицій у туристичний сектор України постають надзвичайно важливими на сучасному етапі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання залучення інвестиційних ресурсів для розвитку туристичного сектору, а також аналіз інвестиційної привабливості туристичного сектору зокрема досліджували такі вітчизняні науковці як: Коротун О.П., Мальчик М.В., Кукіна Н.В., Тараненко Г.Г., Нікольчук Ю., Лопатовська О., Мельник А. В., Гук О. В. [1-5]. Отже, питання аналізування привабливості та залучення інвестиційних вкладень для розвитку туристичного сектору України у післявоєнний період є надзвичайно актуальними на сучасному етапі.

На сучасному етапі інвестування сфери туризму є важливою умовою розвитку туристичного ринку як на загальнодержавному рівні, так і регіональному. Зокрема, для більшості країн туристична сфера є однією із пріоритетних галузей економіки, оскільки дохід від неї може становити до 50%. Наприклад, у таких країнах як Франція, Іспанія, Італія, Таїланд, США, Кіпр та Єгипет туризм входить до першої трійки провідних галузей держави, оскільки швидкий темп його розвитку не тільки популяризує країну на міжнародній арені, але й сприяє підвищенню зайнятості населення, зростанню рівня його життя, розвитку ринкових відносин, міжнародному співробітництву, збільшенню валютних надходжень у разі здійснення іноземних інвестицій, залученню громадян до пізнання природної та історико-культурної спадщини території, збереженню екологічної рівноваги та ін. [1, с. 9].

Мета статті – аналізування інвестиційної привабливості туристичного сектору України та дослідження особливостей інвестиційного забезпечення, підвищення ефективності інвестиційних механізмів та процесів у даному секторі економіки.

Виклад основного матеріалу. За часів незалежності туристична індустрія країни ніколи не мала великої популяризації серед туристів, а в умовах, пов'язаних з останніми світовими подіями взагалі зазнала колосального удару. У 2020 році карантинні обмеження, установлені з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, призвели до суттєвого погіршення ситуації в галузі. У першій половині 2020 року спостерігалися зниження ділової активності, обмеження пасажирських перевезень, відсутність повноцінного залізничного сполучення з іншими регіонами країни, припинення роботи закладів готельно-ресторанного бізнесу тощо. Втрати туристичної галузі України у 2020 році за оцінками експертів сягають майже 60 млрд грн [2].

Загалом інвестиційна привабливість туристичної галузі – це сукупність мікро- та макрофакторів, що формують загальне уявлення потенційного інвестора про стан та рівень розвитку туризму в певній країні та надають йому можливість визначити, наскільки досліджувана країна може бути привабливою та вигідною для інвестування цієї сфери [3].

Розвиток інвестиційної привабливості туристичних регіонів України знаходиться в тісному зв'язку з туристичною інфраструктурою, котра або виступає чинником, що стримує капіталовкладення, а, отже, і розвиток галузі, або визначає позитивну динаміку інвестицій у розвиток туристичної сфери. На жаль, для більшості регіонів країни інфраструктурні проблеми є головною причиною відсутності інвестицій, що зумовлює дуже низькі конкурентні переваги території на внутрішньому та міжнародному ринках туристичних послуг [4].

Проте, повномасштабна війна на сучасному етапі є головним негативним фактором впливу на рівень інвестиційної привабливості України

загалом та рівень розвитку й функціонування вітчизняного туристичного сектору зокрема. Результати досліджень проведених Європейською бізнес асоціацією у I півріччі 2022 року засвідчують, що інтегральний показник Індексу інвестиційної привабливості України у першій половині 2022 року знизився на 0,56 балів з 5 можливих – до 2,17, що є найнижчим значенням з 2013 року.

При цьому можна виокремити певні тенденції, що притаманні сучасним туристам: серед бронювань переважають санаторний, тобто оздоровчий, відпочинок та відпочинок для заспокоєння, якомога далі від можливих повітряних тривог, вибухів; однією з ключових вимог із боку туристів до закладу розміщення є безперебійна наявність світла, води, зв'язку; почастишали бронювання соло-турів для однієї людини, а також сімейні поїздки. Крім того, спостерігається тенденція планування турів, так би мовити, «на завтра», при цьому довгострокове планування відпочинку майже не відбувається, адже потенційні споживачі туристських послуг у нинішніх умовах не мають змогу планувати на довгостроковий період [5].

Однак інтегральний показник Індексу інвестиційної привабливості України дещо відновився у другій половині 2022 року - до 2,48 балів, що співставно зі значеннями 2020 року під час активної фази пандемії Covid-19. Про це свідчать результати дослідження, проведеного Європейською Бізнес Асоціацією.

За дев'ять місяців 2022 року представники туристичної галузі України сплатили на 33,34 % менше податків, ніж за аналогічний період 2021 року. Так, загальна кількість платників податків, які займаються туристичною діяльністю, скоротилася в середньому на 28 %. При цьому зафіксовано, що кількість юридичних осіб зменшилася на 36 %, а фізичних – на 25 %. Найбільша частка надходжень до держбюджету сплачена готелями – майже 673 млн грн. Але це на 35 % менше порівняно з аналогічним періодом 2021 року. Водночас зафіксовано 42 % приросту сплаченого податку від діяльності пансіонатів та гуртожитків, що використовувалися як тимчасовий прихисток для переселенців. А от частка сплаченого податку від діяльності турбаз, кемпінгів та дитячих таборів зменшилася майже на 65 % – загалом сплачено 110 млн грн податку. Зростання розміру сплаченого податку за дев'ять місяців 2022 року продемонстрували Львівська (197 млн грн проти минулорічних 151 млн), Івано-Франківська (136 млн – проти майже 104 млн) та Київська (120 млн – проти майже 89 млн) області. Значний спад податкових надходжень зафіксований у Києві та Одеській області. На Одещині – на 78 %, а у м. Київ – на 43 %. Але попри війну, туристична галузь України продовжує працювати. Представники її досить швидко перелаштувалися на нові рейки. Готелі на територіях, де немає бойових дій, працюють як прихисток для вимушених переселенців [6].

При цьому 91% компаній планують продовжувати працювати на ринку України, а 55% збираються інвестувати в Україну навіть у воєнний час. Зокрема, CEO зазначають про плани інвестицій в аграрну сферу, енергетику, ІТ та телеком, будівництво, фармацевтику, FMCG, нерухомість та інше. До того ж, 12% вважають, що новим інвесторам буде вигідно заходити в Україну цього року, хоча інші 57% респондентів з цим не погоджуються. Серед позитивних змін бізнес-лідери найвище оцінили надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС, скасування мит і квот на український експорт та «транспортний безвіз» з ЄС.

Тому для вирішення зазначених проблем з метою покращення інвестиційної привабливості України варто звернути увагу на такі заходи:

- 1) зниження податкового навантаження та забезпечення стабільності політичного середовища;
- 2) боротьба і викорінення корупції на всіх ланках влади, а також забезпечення прозорості процедур прийняття рішень центральними та місцевими органами виконавчої влади;
- 3) боротьба з інфляцією, згладжування циклічних коливань економіки, зниження рівня безробіття;
- 4) забезпечення ефективного функціонування правової сфери, вдосконалення законодавства;
- 5) оновлення судової системи, необхідність повернути довіру до судів, авторитет суду та суддів не повинен ставитись під сумнів;
- 6) впровадження економічного механізму страхування ризиків іноземного інвестування [7].

Окрім цього, основними проблемами, що перешкоджають визнанню України як інвестиційно привабливої держави, можна визначити такі [8]:

– суттєве податкове навантаження; ставка податку на прибуток в Україні (18%) та ставка ПДВ (20%) є вищими, ніж у багатьох країнах Центрально-Східної Європи; проте з огляду на високу, порівняно з країнами ЄС прибутковість вкладення капіталу ця різниця не є значною перепорою для інвестицій; водночас стримуючими чинниками для поліпшення інвестиційного клімату є інші податки та податкові платежі;

– корупція на всіх ланках влади, непрозорість процедур прийняття рішень органами виконавчої влади;

– недієздатність механізмів забезпечення ринкових прав і свобод інвесторів, а також низький рівень захисту інвесторів;

– військовий стан України, адже через окуповані території йде великий відтік капіталів; також існує великий ризик для інвестора, зокрема іноземні інвестори стикаються з невизначеністю щодо того, наскільки їхні інвестиції в Україну охороняються в час збройного конфлікту й військової окупації.

Загалом інвестиційна привабливість визначається суб'єктами інвестування за загальним інвестиційним кліматом у країні. Своєю чергою, оцінка інвестиційного клімату базується на аналізі чинників, що сприяють або гальмують соціально-економічний розвиток. В економічній літературі напрацьовано різні методичні підходи та відповідні інструменти оцінки інвестиційної привабливості. Одну з перших комплексних методик оцінки інвестиційної привабливості об'єктів розроблено під керівництвом І. Бланка [9].

Зрозумілим є також те, що протягом 2022-2023 років інвестиційний клімат в Україні характеризується негативними та від'ємними тенденціями. Від так, на основі виокремлених позитивних та негативних тенденцій у інвестиційній привабливості туристичного сектору України (рис.) доцільно вважати за необхідність врахування також критеріїв оцінювання інвестиційної привабливості того чи іншого регіону. Оскільки аналізуючи інвестиційну привабливість різних регіонів (до прикладу Карпатського регіону і регіонів півдня України) будуть виявлені достатньо вагомі диспропорції, а тому доцільно враховувати також:

- рівень економічного розвитку регіону;
- рівень інвестиційної інфраструктури в регіоні;
- рівень розвитку ринкових відносин;
- рівень безпеки інвестиційної діяльності в регіоні;
- політико-правове середовище;
- демографічна характеристика регіону;
- соціально-культурне середовище.

До прикладу, Одеський регіон характеризується такими факторами інвестиційної привабливості, як: вигідне геополітичне розміщення; наявність розвинутого господарського комплексу; високий рівень природно-ресурсної забезпеченості; дешева кваліфікована робоча сила; привабливі туристичні умови; великий потенціал для промислового та сільськогосподарського виробництва; активна зовнішньоекономічна діяльність у сфері експортно-імпортних операцій [10].

Рис. Конструкт інвестиційної привабливості туристичного сектору України

Щодо Карпатського регіону, то у 2019 році Президент України було підписано Указ «Про розвиток регіону українських Карпат» (№ 543/2019), спрямований на стимулювання соціально-економічного розвитку, підвищення інвестиційної привабливості, розбудови рекреаційного, туристичного та етнокультурного потенціалу регіону.

При цьому вже зараз ми розуміємо, що до прикладу показники економічного розвитку регіону чи демографічні показники будуть значно відрізнятися на Заході та Півдні України, що беззаперечно впливатиме на рівень інвестиційної привабливості туристичного сектору.

Таким чином, формування сприятливого інституційного середовища в Україні, спрямованого на стимулювання інвестиційної діяльності, є на часі. У Національній економічній стратегії на період до 2030 року, прийнятій у 2021 році, завдання залучення прямих іноземних інвестицій визначене, як одне з головних. Зокрема зазначено, що «першочерговим етапом є формування конкурентоспроможних умов для бізнесу та інвестицій, а також відновлення довіри до державних інститутів. Це дасть змогу перемогти у конкуренції за капітал на світовому ринку та як результат залучити інвестиції для модернізації секторів економіки». При цьому серед стратегічних орієнтирів визначено збільшення чистого притоку прямих іноземних інвестицій не менше ніж до 15 млрд доларів США на рік починаючи з 2025 року [11].

Таким чином, доцільно виокремити наступні заходи задля створення сприятливих умов для інвестування в туристичний сектор та підвищення інвестиційної привабливості даного сектору економіки:

1. Підвищення місцевої автономії. Особливу увагу слід приділяти тому, щоб автономія місцевого самоврядування постійно посилювалась тим самим, забезпечуючи місцевим органам влади стимул для розробки політики і підходів для залучення і підтримки інвестицій у туристичну інфраструктуру.

2. Інвестування частини результатів оподаткування (доходи місцевого бюджету) в розвиток інфраструктури туризму. Механізми повинні бути введені в дію для тих, хто отримує прибуток у туристичній галузі. Один із способів забезпечення підтримки стратегії розвитку туризму — це спрямування частки податкових надходжень у вигляді інвестиції назад в інфраструктуру туризму. Це дозволить переконати платників податків, що їх гроші використовуються відкрито і продуктивно.

3. Розробка, впровадження та використання новітніх технологій для просування туристичних продуктів. Розвиток і застосування інформаційних технологій у туризмі має важливе значення, якщо на меті отримання максимальних прибутків від інвестицій у інфраструктуру туризму.

4. Мінімізація втрат доходів на місцевому рівні. Однією з основних проблем у спробі стимулювати місцевих інвесторів долучитись до розвитку інфраструктури є значні втрати доходів, як часто буває в туристичній діяльності. Припинення таких втрат також має додаткову перевагу, так як економічні та соціальні потреби місцевого населення посилюються за рахунок розвитку туризму.

5. Залучення місцевих громад на всіх рівнях і у всі аспекти політики, планування та управління процесом прийняття рішень.

6. Підготовка кадрів і надання фінансової, а також технічної допомоги, яка буде підтримувати створення та роботу локального «місцевого» туристичного малого і середнього бізнесу. Це допоможе зберегти доходи від туризму в рамках спільноти.

7. Заохочення використання у туристичній галузі місцевих сільськогосподарських продуктів і матеріалів. Це може вимагати певних інвестицій, але матиме довгострокові вигоди, адже місцева громада матиме можливості отримувати користь безпосередньо від розвитку туризму.

8. Створення податків, які залишаються в рамках місцевої громади, щоб допомогти підтримати розвиток інфраструктури.

9. Підготовка кваліфікованих фахівців у галузі туризму місцевими навчальними закладами.

10. Політика органів місцевого самоврядування повинна бути спрямована на підтримку таких проектів, де використовується місцева робоча сила різних рівнів кваліфікації з метою забезпечення і сприяння розвитку потенціалу місцевого населення

11. Моніторинг ефективності інвестицій в інфраструктуру туризму. Українці важливо, щоб влада на всіх рівнях ефективно контролювала вигоди, а також збитки від інвестиції в інфраструктуру туризму. Ця інформація має значення для інвестицій державного сектора як на місцевому рівні, так і для стимулювання інвестицій приватного сектора на національному або міжнародному рівнях [12].

Економіка України майже рік функціонує в умовах повномасштабної війни. Безпекові ризики визначають перспективи її подальшого розвитку. Тому найвагомим ризиком для макропрогнозування є інтенсифікація або довша тривалість активних бойових дій в Україні. Кожен місяць агресії РФ призводить до значних людських та економічних втрат і погіршення перспектив розвитку. За сценарію довшого періоду високих безпекових ризиків економіка зазнає суттєвіших втрат ВВП і довше повертатиметься на шлях стійкого зростання, незважаючи на адаптацію бізнесу до умов воєнного часу. Відповідно повільнішим буде і відновлення ринку праці, як в частині зменшення безробіття, так і зростання зарплат. Разом із погіршенням споживчих настроїв зростуть девальваційні очікування, пов'язані з тривалим послабленням валютних надходжень від експорту. Водночас інфляція в наступному році може бути меншою, ніж у базовому сценарії, через подальше продовження мораторію на зростання тарифів на ЖКП. Проте після його відміни інфляція може бути вищою, ніж передбачено в базовому сценарії, за рахунок внеску адміністративної компоненти.

Ризики неповернення частини громадян, які виїхали з України, можуть посилюватися через довшу тривалість та інтенсивність воєнних дій, а також обстріли енергетичної інфраструктури. Крім того, несприятливі економічні та соціальні умови в країні в повоєнний період можуть посилити еміграцію після зняття обмежень на виїзд чоловіків віком 18–60 років. Це призведе до дефіциту робочої сили та посилення диспропорцій на ринку праці, що погіршуватиме перспективи економічного відновлення. Зростання витрат бізнесу на оплату праці збільшить інфляційний тиск, проте компенсуючим чинником буде

слабший споживчий попит. У довгостроковій перспективі є ризик майбутньої демографічної кризи через значну кількість молодих людей, які виїхали з України [13].

Висновки. Отже, на основі проведеного дослідження слід вважати, що значна кількість регіонів України на сучасному етапі і особливо у післявоєнний період мають і будуть мати низький рівень туристичної інфраструктури, що зумовить виникнення значних диспропорцій розподілу інвестицій та дотацій держави між регіонами щодо розвитку туристичного сектору в країні. Окрім цього залежність туристичної інфраструктури від інвестиційної привабливості свідчить про те, що сегмент внутрішнього туризму абсолютно усіх регіонів потребуватиме фінансування з боку інвесторів як вітчизняних, так і іноземних та держави при імплементації відповідної інвестиційної політики та плануванні відповідних інвестиційних проєктів.

Подальші наукові дослідження з цього питання можуть бути спрямовані на пошук нових методичних підходів до оцінювання інвестиційної привабливості туристичного сектору України.

Література:

1. Інфляційний звіт Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2023-Q1.pdf?v=4
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Малюта К. Г. Фактори інвестиційної привабливості туристичної сфери України. *Modern Economics*. 2019. Випуск № 13. С. 168–173. URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.V13\(2019\)-26](https://doi.org/10.31521/modecon.V13(2019)-26)
4. Кукіна Н.В., Тараненко Г.Г. Інвестиційна привабливість туристичної інфраструктури України: аналітичний аспект. Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки). №1(46), 2022. С. 59-65.
5. Тараненко А. Рік, який все змінив назавжди. Чи існує туризм в Україні під час війни. РБК-УКРАЇНА. URL: <https://www.rbc.ua/rus/travel/rik-kiy-zminiv-nazavzhdi-chi-isnue-turizm1672509414.html>
6. Через війну надходження до держбюджету від тургалузі скоротилися майже на 34%. URL : <https://www.tourism.gov.ua/blog/chez-viynu-nadhodzhennya-do-derzhbyudzhetu-vidturgaluzi-skorotilisya-mayzhe-na-34>
7. Нікольчук Ю., Лопатовська О. Інвестиційна привабливість України: основні тенденції, проблеми та ключові вектори вирішення. *Innovation and Sustainability*. 2022. (1), С. 164–175. URL: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.164.175>
8. Мельник А. В., Гук О. В. Механізм забезпечення інноваційного розвитку на промисловому підприємстві. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи : зб.тез доп. II Міжнарод. наук.-практ. конф. (Київ, 22 квіт. 2021 р.)*. Київ, 2021. С. 228–229.
9. Гуткевич С. О., Пулій О.В. Інвестиційна привабливість: сутність, показники і чинники впливу. *Інтелект XXI*. - 2019. - № 2. - С. 88-93.
10. Козяр Н. О. Теоретичні підходи до трактування сутності категорії «інвестиційна привабливість» у сільському господарстві. *Агросвіт*. 2018. №23. С. 66-72.
11. Інноваційно-інвестиційна діяльність у національній економіці: сучасний стан та шляхи вдосконалення. URL: <https://cutt.ly/L6koSMv/>

12. Коротун О.П., Мальчик М.В. Чинники та фактори інвестиційної привабливості туристичних об'єктів. Економіка та підприємництво. Зб.наук.праць. К.: КНЕУ, 2015. № 34-35, Ч.2 С.179-186.

13. Кондрацька Л. Інвестиційна привабливість індустрії туризму в теперішніх умовах. Галицький економічний вісник. Т. : ТНТУ, 2021. Том 71. № 4. С. 7–13.

References:

1. Inflatsiyni zvit Natsionalnoho banku Ukrainy - Inflation report of the National Bank of Ukraine. https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2023-Q1.pdf?v=4 [in Ukrainian]

2. State Statistics Service of Ukraine. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. [In Ukrainian]

3. Maliuta, K. H. (2019). Faktory investytsiinoi pryvablyvosti turystychnoi sfery Ukrainy [Factors of investment attractiveness of the tourist sphere of Ukraine]. Modern Economics. No. 13. pp. 168–173. [In Ukrainian]. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V13\(2019\)-26](https://doi.org/10.31521/modecon.V13(2019)-26)

4. Kukina N.V., Taranenko H.G. (2022). Investytsiina pryvablyvist turystychnoi infrastruktury Ukrainy: analitychnyi aspekt [Investment attractiveness of tourist infrastructure of Ukraine: analytical aspect]. Zbirnyk naukovykh prats TDATU imeni Dmytra Motornoho (ekonomichni nauky) - A collection of scientific works of the Dmytro Motorny State Technical University (economic sciences). V. 1(46). pp. 59-65 [in Ukrainian]

5. Taranenko, A. Rik, yakyy vse zminyv nazavzhdy. Chy isnuye turyzm v Ukraini pid chas viyny [The year that changed everything forever. Does tourism exist in Ukraine during the war?]. RBKUKRAINA. URL: <https://www.rbc.ua/rus/travel/rik-kiy-zminiv-nazavzhdi-chi-isnuje-turizm-1672509414.html>. [in Ukrainian]

6. Cherez viinu nadkhodzheniya do derzhbyudzhetu vid turhaluzi skorotylsya mayzhe na 34% [As a result of the war, revenues from the tourism sector to the state budget decreased by almost 34]. DART. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/cherez-viynu-nadkhodzheniya-do-derzhbyudzhetu-vidturaluzi-skorotylsya-mayzhe-na-34>. [in Ukrainian]

7. Yu. Nikolchuk, O. Lopatovska. (2022). Investytsiina pryvablyvist Ukrainy: osnovni tendentsii, problemy ta kliuchovi vektory vyrishennia [Investment attractiveness of Ukraine: main trends, problems and key solution vectors]. Innovation and Sustainability, v. (1), 164–175. <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.164.175> [in Ukrainian]

8. Melnyk A. V., Guk O. V. (2021) Mekhanizm zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku na promyslovomu pidpriemstvi. [The mechanism of providing innovative development at the industrial enterprise]. In O. Gavrysh, V. Dergachova (Ed.), Proceedings from ISPCBIMPP' 21: II Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia «Biznes, innovatsii, menedzhment: problemy ta perspektyvy» –II International Scientific and Practical Conference «Business, Innovation, Management: Problems and Perspectives» (Kyiv, April 22nd, 2021) (pp. 228–229). Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, Publishing house «Politekhnik» [in Ukrainian]

9. Gutkevich S. O., Pulii O. V. (2019). Investytsiina pryvablyvist: sutnist, pokaznyky i chynnyky vplyvu [Investment attractiveness: essence, indicators and influencing factors]. Intelekt XXI - Intelligence XXI. V. 2. pp. 88-93 [in Ukrainian]

10. Kozyar, N. O. (2018). Theoretical approaches to the interpretation of the reality of the category "investment privatity" in the agricultural state. Ahrosvit, 23, pp. 66-72. [In Ukrainian]

11. Innovatsiino-investytsiina diialnist u natsionalnii ekonomitsi: suchasnyi stan ta shliakhy vdoskonalennia [Innovation and investment activities in the national economy: current status and ways to improve]. Retrieved from: <https://cutt.ly/L6koSMv> [in Ukrainian]

12. Malchuk M.V., Korotun O.P. (2015). Chynnyky ta faktory investytsiinoi pryvablyvosti turystychnykh ob'ektiv [Factors and factors of investment attractiveness of tourist objects]. Ekonomika ta pidpriemnytstvo - Economy and entrepreneurship. V. 34-35. pp.179-186 [in Ukrainian]

13. Kondratska L. (2021). Investytsiina pryvablyvist industrii turyzmu v teperishnikh umovakh [Investment attractiveness of the tourism industry under current conditions]. Galician economic journal (Tern.), vol. 71, no 4, pp. 7-13 [in Ukrainian]